

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**De Ivstitia Et Ivre Libri Decem, Reuerendi P. F. Dominici
Soto, Segobiensis, Ord. Præd. Theologi præclariss.**

Soto, Domingo de

Venetiis, 1608

1 An illi qui sunt alterius potestati subiectiuo vere possint.

urn:nbn:de:hbz:466:1-38878

patet c. De illis de despons. impub. Qua. p. pter etiam si quis consensu extorto per me tum cadentem in constâtem virum sacris mittetur, voto etiam eodem castitatis tene tur, secundum dexteriorem opinionem, vt bene ait Sylue. verb. ordo. 4. nisi forsã vxori esset matrimonio cõiunctus, qui in vita vxore abstinere non potest. Atq. id probatur argumento sumpto ex c. de Iudæis. dif. 45. vbi illi inuiti à Sigibuto credebantur, baptizati nihilominus ad fidem coguntur propterea quod caractere essent insigniti & rãmene illis, qui renuunt, grauius est ad totam Christianam religionem obligari quam ad solum castitatis votum. At vero distinguendum est, vt reor, de huiusmodi clerico ante ætatem ordinato. Si enim vsu habebat rationis, puta quia decimum vel duodecimum annum attingerat, & forte in octauo, quia libere initiatur, cogendus est votum seruare. Si vero nullum prius habebat rationis vsu, sed nesciens quid de illo fieret ordinatus est, profecto rationi est maxime consentaneum, vt detur ei optio, nempe vt si voluerit in ordinis functione permanere abstinere, sin minus, omni prius officio suspensus vxorem ducat.

QVÆSTIO III.

DE HIS QUI VOVENDI FACULTATEM HABET.

S. Tho. 2. 2. q. 88. art. 8.

ARTICVLVS I.

Vtrum illi qui sunt alterius potestati subiecti vouere possint.

Offi voti substantiam, & virtutē subsequitur, circa eius subiectum indagare, qui nam sūt quibus facultas suppetat & arbitrium vouēdi? Et primo de his qui sub aliena sunt potestate, arguitur quod vouere possint. Minus enim vinculum a maiori separatur, obligatio autem qua quis homini subditur, minus est quam quo obligatur Deo, ergo & obligatio prior nequit posteriori impedimento esse. Secundo. Filij qui sub cura degunt paterna, neq. ab illa sunt mancipati, arbitriū

habent absq. parentum voluntatem religionem profrendi, ergo illos qui aliena potestati subsum, nihil a vouende virtute cohiber. Tertio, Maior desideratur ad faciendum quam ad promittendum facultas religiosi autem possunt absq. maiorū facultate aliqua religionis opera exhibere vt Psalmos recitare, inediaq. se atq. alijs afflictationibus macerare, ergo subiecto minime admit vouendi facultatem. Quarto Quicumque id tentat quod iure facere prohibetur, delinquit, subditi autem vouendo non peccant, quandoquidem nullibi prohibitum reperitur, ergo videntur iure vouere posse. In contrarium facit illud Nu. 30. Si mulier in domo patris sui & adhuc in puellari ætate aliquid vouerit, non tene tur aea voti, nisi pater eius consenseris, & idem subditur de muliere habente virum quod 33. q. 5. can manifestum. & can. noluit referatur. Ex quibus perinde pari ratione colligitur neque alios quicumque alienæ potestati subdantur, voto se posse absque superioris arbitratu deuincere.

Dux sunt hominum conditiones, quibus non plenaria suppetit ad vouendum facultas, nempe subditi qui alijs habent mancipatam voluntatem, & pueri quibus per ætatem non licet rationis luce satis illustrari. De prioribus dicendum in hoc articulo posterioribus in subsequenti. Ad quæst. ergo vnica conclusione, eademq. negatiua respondetur. Nemo qui sub alterius sit potestate, valet de his rebus in quibus ei subijcitur, votum vllum suscipere, quod contra eius assensionem solidum sit ac firmū. Conclusio est clara. Votum quippe, vt in superioribus patet, est promissio que Deo fit. Deus autem qui auctor est naturalium legum, non vult aliena surripi vt sibi tribuantur. Quare neque elemosynas que de rapina sunt gratas habet, qui autem sub alienæ est potestati, non est sui iuris, ergo nihil Deo vouere potest, quod domino suo aut maiori debet, sed est omnino ab eius potestate pendens. Fit ergo, vt cuiusmodi votum absque eius consensu non sit validum, sed irritati a superiori possit. Primum omnium quia quæstio hæc iste inquam & subsequens arti de votorum irratione instituitur, supponamus irrationis nomini id significarum supponi quod est nullum, ac perinde cassum haberi ac si nihil esset factum. Quomodo enim diffe-

Argu. 3.

Argu. 4.

Conclō ratiua.

Rō conclusiōis.

Dubitatio.

rat a dispensatione, & commutatione, & redemptione, quæ est proxima quæ dispensatione subsequitur, commodius explicabitur. Prima ergo hic causâ dubitandi est de fundamento auctoritatis prelatorum irritandi subditorum vota, vtrum scilicet tantum iure humano, an etiã diuino & naturali ea sibi competat auctoritas? Et ratio dubitationis est, quod locus citatus Numeri 3 c. solum loquitur de muliere, quæ est sub cura parentis, aut sub viri potestate, quæ madmodum Aug. illic exponit. Et refertur 3. q. 5. can. noluit inferre autem, inde generalem regulam subditorum nõ apparere, quia ratione firmetur. Nam subiectio vxoris & filiorum est naturalis, subiectio vero religiosorum, licet sit diuina, tamen non videtur extendi, nisi ad obseruantiam votorum & suarum constitutionum, eo potissimum, quod cum religio sit statum profiteantur, qui via est ad perfectionem, non videntur diuino iure arceri, quo minus sit arbitrij recentibus se votis vrgentius ad meliorem frugem promouere. Adde quod mandatum illud apparet in numero esse legalium, quæ per presentiam Evangelij extincta sunt. Haud ergo defunt, qui censent solum humano iure ademptam esse monacho vouendi facultatem, citra maiorum assensum, nempe c. illo monacho 20. q. 4. At vero cum illud nõ habeat auctoritatem aliam quam Basilij, seu autoris, & Gratiani decreta colligentis non potest habere vim legis quippe quam Consilium tantum vel Papa edere potest. Quocirca nisi iuri diuino aut naturali auctoritas illa conmitteretur, non inde satis esset collecta. Respondetur ergo interdictum hoc monachorum a iure diuino & naturali pro manere. Nam eo ipso quo quis religionem proficitur, addicitur per obedientiam arbitrio prelati, atq. adeo iure nature non potest inde absque eius iniuria suam dimouere voluntatem. Quapropter non modo, tanquam spiritualis prelati ex vi iurisdictionis dispensare super votum subditorum potest, verum & tanquam dominus voluntatem eorum perinde ac secularis pater eadem irritare, seiscitaris, autem, vtrum in omnibus prelati similis sit irritandi facultas, quibus adest dispensandi auctoritas? Videtur nanque affirmatiua pars vera quandoquidem dispensatio vtpote quæ spiritualis sit functionis minus maiorem exigat potestatem quam irritatio. Respondetur nihilominus non ita rem esse. Episcopi enim dispensare possunt irritare vero minime, quia nõ sunt absoluti domini libertatis subditorum, sed tantum iudices. Imò vero neq. Pont. Max. potest secularium vota irritare, secus religiosorum, quorum non solum iudex est, verum peculiaris prelati. Est enim sicut generalis nominiter, aut magister cuiuscũq. ordinis, & sicut provincialis, & sicut prior. Quare & in hoc casu fallit regula, quod si p̄sid quod plus est valeat, perinde possit & quod est minus, quia non sunt eiusdem generis. Illi ergo qui facultatem habent irritandi vota preter religiosorum prelatos, sunt iure nature parentes ac tuores vtriusque sexus, & domini seruorum qui sunt mancipia. Nam pater familias non eadem auctoritate fungitur in suos famulos, vtpote quorum voluntatem non habet dominium. De vi autem huiusmodi potestatis, an videlicet absque vlla prorsus de causâ dum maioris bene possit quæcunque vota, irritare ambigunt Archid. nanque quem Syluest. verbo, rotum. 3. & citat & imitatur, & Palud. in 4. d. 38. q. vsque adeo absolutionem censent potestatem irritandi, quam dispensandi, vcredant siue vlla prorsus causâ fieri posse irritationem, licet non dispensationem. Et ratio, inquit, est, quod dispensatio nõ fit quia votum non erat validum, & ideo requirit causam, irritatio vero fit, quia non erat validum absque superioris assensu, & ideo putant in mero esse arbitrio superioris absque vlla causâ poterat non vouere.

Rõdubi tandi.

August.

Basilio.

Scrupulus.

Solutio.

At vero hæc sententia moderatione temperanda est, nam etsi discrimen sit, quod irritatio nulla intercedente causâ, sit valida, quod in dispensatione non sit vtiq. facile conceditur, nihilominus prelati absque vlla omnino ratione votum irritans profecto non esset a culpa saltem veniali liber, nam cum irritatio actus quodammodo sit iurisdictionis, debet iudicio & perspicacia vti antequam irriter, vtpote perpendat vtrum sit vtilius ac decentius facultatem negare, an concedere. Quare non est tam absoluta libertas in superiori ad irritandum, postquam subditus proposuit antequam vouere, quam in subdito antequam a superiore facultate exposcat. His 2. d. de potestate irritandi, præhabitis, secundum

SOTO
DE IUSTITIA
LIB. I.
DIT
13

dum continuo subsequitur dubium circa illud conclusionis temperamentum, videlicet, in quibus alteri subijciat, nempe vt illa perferemus, in quibus monachus superiori subditur. Nam apparet nulla opus fuisse exceptione Quoniam vt modo dictum est, simpliciter totam prælati tantquam Dei vicaria consecrauit voluntate. Ad huius intelligentiam notandum est, quadrifida esse monachorum opera. Primum enim genus est eorum, quæ solenni voto comprehenduntur, vt sunt tria vota essentialia & peculiaria statuta. Et in his dubio procul subijcitur prælato monachus. Apparet nihilominus posse de his votum voto ita firmiter adijcere, vt illud prælatus irritare nequeat, vt si voueat in ordine nostro nunquam carnes gustare, & nunquam locis & horis venis silentium rumpere, quoniam postquam licuit votum solenne de illis emitte, videtur posse, & arctius se adstringere ad ea seruanda. Respondetur nihilominus & hæc etiam posse prælatum irritare vota quin vero & debere, quia hæc vinculorum congeminatione super eadem materia vix vnquam prudenter fiunt. Possitas autem inde patet, quod super omnibus constitutionibus & regulæ statuti præter tria essentialia vota valeat præfectus ex causâ dispensare, cohibere potest subditorum arbitrium ne de hisce statutis recencia edant vota. Nam & illa super quibus dispensare potest, dum dispensando facit ea de illicitis licita, potest pro causâ nonnunquam iubere, scilicet vt subditus silentium rumpat, aut religioni ieiunium, ac perinde valet horum vota cessare. In secundo ordine sunt opera libera, id est, quæ neque lege sunt præcepta neque noua sub voto concluduntur, vt orare, atque noua superaddere ieiunia. Atque ad hæc quidem præfectus pro suo libito cogere nequit subditum, secundum illud verbum Bernardi. Votum meum non augeat. Prælatus sine mea voluntate. Tamen nonnunquam in calu necessitatis iubere possit orationes & forte ieiunium, quæ ad rem modo non pertinent. Potest ea tamen impedire, quando libuerit, atque adeo hæc peculiariter proprieque sunt opera, quorum vota præfectus irritare potest. Tercius operum ordo est, quæ prorsus Prælati auctoritate exuperant, vt transi-

tus ad arctiorem religionem. Hoc enim cum ad exitum spectet subditi, ex eiusdem obedientia Prælati non comprehenditur sub illa, quo sic vt bene ait Caietan. votum quod monachus eiusmodi transitus emisserit, non posse a Prælato irritari. Atque adeo hoc operum genus exceptum putes illo conclusionis verbo in his in quibus alteri subijcitur. Haud tamen crediderim huiusmodi votum transeundi ad arctiorem religionem, omnino exire auctoritatem Prælati, vt idem auctor insinuare videtur, sed tantum quod ad irritationem, immo arbitror posse eundem Prælatum super idem dispensare. Quorum discrimen quæ sequar, subijcimus. Quartum operum genus est eorum quæ ad salutem sunt necessaria, vt legis percepta seruare, neque vero illa modo, sed & quæ ad charitatis feruorem attinent, quorum contraria sunt venialia. Atqui horum votum censet idem Caietan irritari præfecto non posse, vt si monachus votum Deo vouerit non furandi, aut non mentendi. Ratio eius est quoniam hæc materiæ non est prælato subdita quandoquidem super his ipse veluti super regulæ iuris statutis dispensare non valeat. Aut nihilominus posse prælatum eiusmodi votum nomine Dei commutare. Quare & hoc quoque exceptum arbitrat in conclusione. At vero non facile illi de hæc te subijcerem. Nam etsi quantum ad necessitatem implendi suspensio istorum sub potestate prælati minime comprehendatur, nihilominus illa noua obligatio qua subditur sua sponte religare se cogitat, non video cur non possit prælato irritari. Nam quantum ad spontanea dominus est subditarum sibi voluntatum. Tertium subinde dubium circa eandem conclusionem de illo verbo videlicet, quod eiusmodi votum rei in qua subditus superiori subijcitur, non est sine eius consensu firmum, est inquam dubium, virum antea quam accedat superioris consensus, votum subditi teneat, an vero contra ipso facto sit nullum? Et dubitationis articulus est, utrum cum in uoto subditi semper includatur superioris conditio, subintelligatur affirmatiue, si ille consenserit, an vero tantum negatiue, scilicet nisi dissenserit? Nam priori modo votum ante eius consensum nullum est, po-

Caieta.

Quarta assertio.

Caieta.

Testiū dubiū.

Vu 3 steriori

Quadrifida monachorum opera.

Prima assertio.

Secunda.

Tercia.

UNIVERSITÄTS-BIBLIOTHEK PADERBORN

- steriori uero ualet quousque per ipsum ir-
ritum fiat, Et quidem Richard. 4. sent. dist.
3. artic. 4. quem multi Summistarum se-
quuntur, distinguunt inter religiosorum
vota, atque alia aliorum subditorum puta
filijs familias, & uxoris, &c. Et de religiosis
generalem absolutamque assueerat con-
clusionem, nempe sic esse per uotum solen-
ne inhibitos noua edere uota, ut quodeun-
que cuiuscunque generis absque expresso
consensu superioris faciant, ipso facto irri-
tum: ut & cassum. Quare non solum eius
transgressio, nullum est peccatum, uerum
& emissio nonnulla est noxia. Nam inca-
sum uouere culpa est. Quin uero arbitra-
tur Rich. eiusque comites hanc esse senten-
tiam. D. Th. propter uerba postrema solu-
tionis tertij quartique argumenti, ubi ait
uotum religiosi non esse firmum nisi supe-
riori placuerit, autem non renuerit. Asserti-
que in eandem sententiam can. Monacho.
20. quaest. 4. Et supra hæc adhibet rationes
duas. Prior est, quod cum religionis onus
sit ualde graue neque decet, neque uero li-
cet professionis uotum nouis sarcinis oner-
rare, ne religiosus oneri succumbat. Poste-
rior, quod cum idem religionis uotum
tanta sit altitudinis, ut omnia precedentia
in ipsum commutata extinguat, si ure-
tiam subsequenter eiusdem uirtute irriten-
tur. Quare de filio familias & uxore non
negat quin possint facere aliqua uota de
his quæ sibi non sunt prohibita. Huic au-
tem opinioni, ut bene Sylue uerbo, uotum
tertio, §. 3. ait, neque S. Tho. suffragatur, ne-
que ari uidet ueritas. Quare Petrus a Palu-
de, & Innocentius illic ab eodem Sylue-
stro, citati, ingenue fatentur religiosos, qui
quidpiam uouerint, quo prælati obedi-
entia non impeditur, eos esse uoti, nisi dum
per prælatum irritum non habetur, illud
impleant. Et ratio profecto est in prom-
ptu. Nam si alij subditi circa suorum ma-
iorum iniuriam possunt ipsis inconsultis
uotum suscipere conditionale, quousque
superioris ipsi renuerint, ut Richard. ipse
fatentur, non est cur religionis eadem fa-
cultas interdicatur. Secundo arguitur
contra eius rationem. Quæstio, obstante
religionis onere potest religiosus habita
prælati facultate alia superaddere uota,
ergo nihil obstat quominus ipso incon-
sulto de materia, quæ sibi non est prohibi-
ta, possit idem suscipere, dummodo par-
tus sit causa uoti nunquam abesse officio
obedientie, & quoties superiori uotum
displicuerit, ab ipso cessare. Cap. autem
monacho nullatenus aduersarijs, immo
nobis patrocinatur. Haud quippe ait illic
Basilus quod uotum monachi sine con-
sensu Abbatis sit nullum, sed quod sit fran-
gendum, ubi insinuat ante fractionem so-
lidum fuisse. Quamuis neque illa admo-
nitio illo est rigore audienda, ut quidquid
religiosus uouerit, illico sit frangendum,
sed illud profusus, quod uel ei uel prælato
sit graue & molestum. Ad sensum igitur
S. Thom. descendamus, qui uidetur sentire
uotum ante consensum prælati emissum
nullatenus esse obligatorium. Nam & in
conclusionem & in solutionem tertij & quartij
dicit, tunc nondum esse firmum, quod so-
nare uidetur non esse obligatorium. Hu-
ius autem uerbi sensum Caieta. docta di-
stinctionem enucleat. Materia enim uoti
respectu religiosi duplex esse potest, altera
scilicet prohibita, uel in genere, sicut con-
stitutionum interdictio, ne quis, non alle-
rij sepiã egrediatur, prohibetur uotum pe-
grinationis. Aut in particulari, sicut si
prælati bona causa inhiheret, ne quis
suorum de tali aut tali re uotum emittet.
Altera uero est materia non interdi-
cta, ut orare, quibus horis uacat & stude-
re, ieiunare, &c. Et secundum quam disti-
ctionem ad dubium responderetur, quod
cum uotum de materia prioris generis o-
mittitur, subintelligenda est affirmatiua
conditio uidelicet si prælati ratum ha-
buerit. Si uero materia sit posterioris spe-
ciei, tunc conditio subintelligenda est ne-
gatiue scilicet nisi prælati irritum fecerit.
Et ratio discriminis est, uotum debet fieri
de relicta, quando uero materia est pro-
hibita non est licita nisi fiat super illa di-
spensatio, quapropter qui tali fecit uotum
non obligatur quousque assensu prælati
acceserit. Attamen quando materia non
est prohibita, apta est ad uotum: Et ideo
religiosus uotum faciens ordinis, uel ieiun-
nandi uel non metiendi, ipso facto assen-
sus est quousque perfectus uotum iuriter.
Qua sorte de causa sub distinctione airtum
solutione 4. S. Thom. quod in uotis reli-
giosorum intelligitur debita conditio, scilicet
et si suis superioribus placuerit, remittitur
uel

vel non, ut prius membrum referatur ad materiam prohibitam, posterius vero ad liberam. Quare cum dicitur votum absque assensu prelati non esse firmum si sit votum prioris generis, intelligit non esse validum, si vero posterioris, plane intelligit quod esse valeat, non tamen sic solide, quin semper eius irritatio ex voluntate pendeat præfati. De utroque autem membro super est dubietatis non nihil ad quod operæ pretium est respondere. De priori inquam factum est nullum, immo peccatum, votum ergo religiosi de re prohibita, neque sub conditione valet, immo est peccatum. Respondetur per distinctionem antecedentis. Quando enim res est prohibita, quia per se mala, tunc votum illius iniquum est, quando vero tantum est mala, quia prohibita, potest sub dispensationis conditione materia esse voti. Sed quæris, utrum sic vouens teneatur id denunciare prelato? videtur enim postquam non est voto ligatus, non teneri. Respondetur ideo teneri, ne vanum sit votum, quod absque eius licentia implere nequit. Sed de hoc statim apertius. De posteriori etiam membro dubitatur, utrum religiosus qui liberam materiam nouit (puta orare, aut ieiunare) teneatur rem prælati celare, ne votum irritet, an vero contra licitum ei sit eidem id patefacere, ut infectum reddat? Videtur enim hoc posterius in fraudem voti cedere. Respondetur licere rem detegere. Nam in hoc vitur iure suo. Quin vero si graue est votum, potest molestiam suam & grauamen ei aperire, ut irritet. Neque ut voto iniuria, quandoquidem munus maiorum est subditorum temeritatem corrigere, tamen si quando votum non est acerbum, salubrius est libenter illud persoluere.

At vero rursus circa prius membrum dubitatur. Vtrum religiosus qui votum rei prohibite emisit, satisfaciatur petendo a suo prefecto facultatem operis obeundi non exprimendo votum? Apparet enim hoc satis esse. Nam postquam consensus superioris ad hoc requiritur utranquam materiam dominus illam permittat, qua ratione dicebamus quod cum votum materiam non in hibite emittitur, statim tenet, fit, ut si ipse opus in hibeat, videlicet ne peregrinans, satis illud est ad nullitatem voti, Multa

hic non necessariam metaphysicam accumulatur. Cuius res enim perspicacior est, quam ut nec verbis indigeat. In primis hoc est certissimum quod si prelati, voti nequeius, tantum prohiberet opus, non ideo votum fieret irritum. Nam subtrahere materiam ad tempus, non est votum irritare. Etenim cum irritatio actio sit iuridica, quæ rei notitiam exposcit, debet idem prelati votum nosse ut ipsum casset. Atque hinc palam fit consequens, teneri subditum antequam sit in mora, illud eidem patefacere. Quare Nume. 30. requiritur in patre notitia voti filie, ut consentiat vel dissentiat. Quod si contra arguas, Maritata mulier, quæ votum simplex continentie fecit, non tenetur coniugi illud detegere, sed potest licite, dummodo debitum reddat, non petere, ergo pariter potest tacere subditus, Respondetur, nulla similitudine argum. pugnare, quoniam eo ipso quod mulier est viro coniugata, adempta illi est potestas vouendi non reddere, etiam sub conditione, & ideo votum suum non intelligitur nisi de non petendo, quod potest facere in scio viro, sicut religiosus clam prelato implere votum orandi. Vbi autem materia prohibita vouetur sub conditione, tenetur voues id dispensatori votum facere, alias in cassum voueret, quod in Dei ludibrium vergeret. Maiori autem ambigendi occasione interrogatur utrum postquam religiosus cum facultate prelati votum de re aliqua suscepit, imaneat nihilominus penes eundem superior irritandi facultas. Apparet enim nullam fieri reliquam. Quod Richardus loco citato, opinatus est, immo dubitat an dispensare tunc possit, sed ait euolandum ad Papam. Nam cum ad voti firmitatem in subdito nihil amplius requiratur quam prelati consensus, fit ut postquam illo firmatum est, nulla super ipso illi supersit irritandi potestas. Nihilominus respondetur tunc etiam in præfacti arbitrio permanere illud irritare. Et ratio est quia etiam emisso voto religiosus nihilominus simpliciter manet subditus atque adeo neque prelati sua orbat auctoritate. Quin vero adde quod non nunquam, etsi bona causa facultatem concesserit, poterit nihilominus rite & recte mutatis rebus id quod semel ratum habuit reuocare. Patrocinatur huic documento August. super Num. qui refertur 33. qu. 5.

Caica. Prima assertio.

Solutio

Quæst.

Richar.

Solutio.

August.

V u 4 ca. no.

ca. noluit ubi docet, votum quod puella paterina facultate firmiter susceperat, posse postea viro irritum reddi. Adde quod quamvis absque vlla causa votum idem casset, etsi peccet, nihilominus votum est cassatum. Atque huic assertioni suffragatur idem ibidem Augu. eadem causa & questione, can. manifestum. ubi ait expresse, quod si vxor auctoritate viri votum emisit, quod ipse, neque citra suam culpam postmodum casauerit, nihilominus vxor patere tenetur. Quin vero textus ipse sacer id ipsum continet. Quod autem vir & pariter praelatus sine causa reuocando peccet, non solum illie Aug. verum & textus ipse Num. 30. contestatur, ubi ait quod etiam dum conuiuere visus fuerit maritus, sed postea contradixerit tunc vxor non tenebitur voti rea, sed vir ipse portabit iniquitatem eius. Et ratio est, quod est superior facultatem habeat irritandi inferioris votum, non tamen vsque adeo absolutam, vt supra diximus, quin ratione & iudicio id debeat facere. Et ideo postquam facultatem concessit non debet absque causa reuocari. Confirmatur haec manifeste de religionis sententia, ex simili a muliere maritata desumpto. Enimvero si vxor praemissa etiam viri facultate munus aliquod vouerit facto alicuius Diui, semper dum non soluit in arbitrio est viri dictum retractare, quod si retractauerit, quamuis ipse in culpa sit, nihilominus ipsa non poterit non obedire. Expressa est sententia Ambrosij in libro de Paradiso q. refertur can. nec illud. 33. q. 5. vt illud Gratian. insert. Et ratio est, quod illa facultatis concessio non est absoluta translatio dominij illius rei in vxorem, sed solum ius offerendi sacro quo propter quousque res ipsa tradatur, semper est a superiore dependens, si reuocare libeat. Neque tua consequentia vlla est arguas. Superior peccat retractando se, ergo subditus minime ei tenetur obsequi. Illatio inquam nulla est. Quoniam non est subditi examinare iussa maioris in his quae non sunt, per se mala, sed ex ipsorum arbitrio dependet secus ubi rem per se illicitam iuberent, vt iurarij, vel mentiri. At vero sicuti de religiosi monachis supra quaesitum est, sic & de vxore respectu viri quaerendum superest, virum in vniuersum possit vir cuncta vxoris vota irritare? Et quidem Caiet. pari modo excipiet votum non peccandi, pu-

ta non mentiendi, quia in illa materia non videtur subdita vxor. At vero crediderim, & illud irritare posse. Nam licet quantum ad necessitatem legis non sit subdita, est tamen subdita quantum ad vtroneam obligationem. Quare nullo excepto vir potest vniuersa vxoris vota irritare, & si aliquid esset quod irritare nequirit, dispensare vtiuissimum est neququam posse quia vt quaestione proxima videbimus, illud proprium est spiritualis praelati. At tamen vice versa, virum etiam vxor irritare potest votum mariti, in dubium euocatur. Apparet enim ab vna parte nullam habere huiusmodi facultatem. Nam vt scriptum est, ipsa sub viri potestate erit, non e conuerso. Respondetur quod cum in fide coniugalitatis pares sint, vt primae ad Corinth. 7. ait Paulus, quia vir non habet potestatem sui corporis, sed vxor sicuti neque vxor sui, sed vir, neuter absque alterius permisso votum facere potest simpliciter castitatis, immo illo non obstante tenetur vterque debitum alteri reddere, vt bene colligit Gratian. can. manifestum trigesima materiae quaestione quinta. An vero possit alteruter votum facere non petendi, maior est dubitandi ratio. Nam in hoc nullam, quantum ad fidem tori irrogat alteri iniuriam. Nihilominus quod vt possit eiusmodi votum vxoris irritare, non debet esse in ambiguo, non vti que propterea quod est contra fidem thalami matrimonialis, sed quia ipsa vere est subdita. Et ita expresse ait Augu. in eodem ea manifestum. Quod autem vice versa simile votum mariti possit vxor irritare, latentius dubium est. Nam propterea quod sit contra fidem, non potest, postquam paratus est debitum reddere. Neque vero ratione sublectionis, quia vir non est vxori subditus.

Respondetur, in primis tale votum praegrane esse uxori & pene maritali fidei aduersum. Nam cum mulieres praepudore petere vix audeant debitum, si vir petere esset prohibitum, in fraudem matrimonij resularet. Et ideo non longe ab hoc po aberraret, qui diceret tale votum absque consensu vxoris non tenere. Saltem hoc certum est, quod deberet per Aristitem omnino ad tollendos serupulos dispensatione aboleri. An vero extra hanc materiam uir habeat absolutam potestatem votandi

Ambr.

Quo al.
tera.

Caiet.

vouendi in consilia vxoris, forte quæris. Apparet enim veritas sic habere, postquam non est vxori subditus. Sed tamen ab altera parte argument. nihilominus existit, quod in his quæ ad commune vtriusque familiam attinent, non possit. Vt si legem peregrinationem vouerit, per quam officium coniugale suo defrauderetur fructum aut si amplam vouerit pecuniam, quæ ipsi vxori & filiis alendis necessaria est. Profecto non profors probabilitate caret, id non posse quandoquidem in vxoris perniciem vergit. Ad hoc nihilominus responderetur irritandi facultatem simpliciter non esse vxori permittendam, respectu viri, maxime in bonorum dispensatione. Nam et si illa reclamant ipse noluerit bona prodigere, quamuis male faciat, factum nihilominus tenet postquam absolutus est eorum administrator, atque adeo eiusmodi votum non subest uxoris potestati. Nihilominus si votum in uitium prodigalitatis aut iniustitiam impingeret ipso facto non haberet vim obligandi & sic nulla egeret irritatione. Simile dicendum est de absentia. Potest enim uir citra fraudem nuptiarum peregri proficisci, atque adeo si causa exigeret votum emittere, neque in hoc subdit vxori. Si tamen non esset causa legitima, pariter non teneret, sed peccatum esset vouere. Potissimum hic autem dubium est, quin vero soluto non facile, vtrum postquam vterque coniugum communi consensu voti castitatis emisit, possit maritus, quam facit vxori, facultatem reuocare, atque adeo eius irritare votum, ac pari iure uxor quam facti forsitan poenitet, suam etiam quam uir dedit retractare, debitum que ex illo petere. Est enim sententia Gratiani in eodem can. manifestum negatiua. Nam postquam vterque suo renunciauit iuri, vterque sit ab altero liber. Argumentum autem quod rem dubiam facit, est huiusmodi. Postquam vir facultatem fecit vxori continentiam vouendi, videlicet non petere debitum, potest illam reuocare, vt auctoritate non solum Diui Augustini, verum & diuina scriptura, & rationem modo confirmatum est. Quod autem plenior concederet, nempe vt neque peteret, neque redderet, non tollit quin vtrunque par ratione possit retractare, ergo vir saltem annullare potest eiusmodi votum vxoris. Et cum hoc iure pat sit maritus con-

iux, ipsa etiam posse videtur retractare concessam facultatem. Accedit, quod vsu venire potest, vt vterque in periculo veritatis carnis illecebra, atque adeo consultius sit iuxta monitum Paul. 1. ad Corinth. 7. ad usum coniugii redire. Quod si dixeris, eo quod ambo communi consensu votum emiserint, priuatum esse vtrunque potestate reuocandi, profecto ratio huius non est adeo patens.

Si enim maritus reuocare facultatem valet, quam dedit vxoris, quando vxor non eandem ei vicissim contulit, non apparet cur eo quod vxor eandem contulerit, priuatus sit vir facultate sua. Profecto argumentum uidetur rem dubiam facere. Nihilominus respondere possumus, quod cum in illo officio pares sint coniuges quando uicario mutuoque consensu vterque vouet, est genus quoddam mutui contractus, facio ut facias, id est renuncio iuri meo, vt tu renunties tuo. Quo circa ob id quod vxor viro suo renunciat debitum exigere, priuatur maritus non solum iure petendi, sed & facultate reuocandi factum, quia propter vtriusque votum censetur absolutum castitatis. Aliud post hæc dubium sequitur. Vtrum votum semel a superiori irritatum, si postmodum ab eius cura & seruitute exeat, reuiuiscat? Ad hoc sunt qui distinguunt, votum impuberis irritatum non reuiuiscere.

Si tamen pubes iam erat, quando illud fecit, nempe si quartum decimum excesserat annum, quamuis irritetur, nam si reale est, vt supra diximus, etiam tunc vsque ad vigesimum quatum irritari potest, tunc autem cum taliter vouens fuerit emancipatus, teneri. In hanc sententiam solet citari Innocentius in cap. scripturae de uot. & uot. redempt. Attamen ipse nihil amplius dicit, quam quod impuberes vouentes, vel qui sunt sub cura parentum, tenentur cum fuerint emancipati, implere. Cum ergo non explicet, etiam si fuerint cassata, non est credendus id sentire. Sed Paludan tamen ambiguis annuere ad hoc videtur in quarta distinctionem trigesima octaua, quaestione quarta. Attamen salua auctoris existimatione, contraria sententia proculdubio amplectenda est, quam Syluester tenet verbo, uotum, tertio §. secundo nempe quod in uniuersum, uotum quodcumque siue uxoris siue filij, siue serui, siue reli-

Solutio.

Solutio.

Postremum dubium.

Paludanus sententia.

Solutio.

Dubium graue.

Sciencia Gratiani.

Arg ad alteram partem.

Repro-
bat in
prafata

giosi semel irritatum, nullam deinceps vir-
tutem retinet, qua vilo tempore obligari
possit nisi iterato fiat. Exiat enim regula
iuris, quod obligatio semel extincta instau-
rari non potest. C. de remissione e pigno-
ris, l. cum ex causa. Atque huic sententiae li-
benius aridet. Panorm. super eodem, ca-
scriptura. citato. Immo & textus cap. qui-
dam, & c. placet. de conuersio. coniuga. id
confirmant, quippe vbi habetur, quod co-
iux religionem intrans quatenus alterius
coniugis reclamatione cassatum est, post
obitum eiusdem coniugis non amplius lig-
gat. Molestior autem dubitandi ratio exi-
stit, dum vxor, verbi gratia votum emitte-
re executioni tunc mandandum, si mari-
tum vita superauerit, & idem de filio, si dū
sub cura parentis agetet, votum emitte-
ret, post suam emancipationem explendū,
& pariter seruus sub conditione si fuerit li-
bertate donatus, vtrum & eiusmodi uota
possint etiam iisdem superiores irritare?
Primo sub distinctione. Eiusmodi namque
vota alia sunt, quae sunt superiori graua
& incommoda, alia vero, quae non nisi in
uocentis grauamen ve:unt. Illa quae
sunt prioris generis, non possunt ab illo ve-
ritati si pro rpe facta sunt quo fuerit ipse
uita defunctus, vt si non religionem vo-
uerit, aut castitatem, quia illam nullam ha-
bent incommoditatem, praeterquam quod
coniugali officio superstiti viro quod ante-
nus videtur consistere. Si autem incommo-
da sunt uocenti, itaque irritatio in bonum
eius cedit, tunc videtur posse maritus & pa-
ter illa irritare, ut si uouerent longam pe-
grinationem, aut longos sumptus. Alij
vero scrupulosius respondent, neutrius ge-
neris vota illo pacto edita irritari posse,
ac subinde consulunt ad dispensationem
recurrere, Syluester vero verbo religio.
2. §. is. contrariam per aliud extremum se-
quitur opinionem, nempe quodcunque
votum quod quisque dum sub alterius est
potestate, cuderit, posse durante illō tem-
pore irritari, vt si puer decimo tertio an-
no, irritare decimo quinto uouerit religio-
nem & pariter si ante vigesimum quintum

Syluest.

quidpiam uouerit, post illam aetatem est
quendum potest illico ea pater irritare, vi-
delicet illud personale ante quartum deci-
mum, & alterum reale ante vigesimum
quintum, vt articulo proximum videndum
est. Et re vera non est eiusmodi sententia
metuenda. Apparet enim inde rata, quod
cum uoluntas subditi illi tempore simpli-
citer sit superiori arbitrio alligata, quacum-
que conditione id uouerit, irritari tunc po-
test. Adde, quod ratio huius potestatis que
superiori in est, illic fundatur, vt subditi
consultum curet, propterea quod non pre-
sumitur eius uoluntas idonea rationis luce
illustrari vt uouere possit. Quapropter eū
conditionem apponat implendi postquam
fuerit liber, eadem polcitur ratio, ut superior
iudicio suo tunc dum sui iuris est, perpen-
dat, an id illic congruatque adeo in sua est
potestate tunc quando uotum editur, irri-
tare, eo vel maxime quod nullum est uotū
quod in grauamen ipsius uocentis non co-
dat. Quare distinctio in prima responsio-
ne facta, superuacanea uideatur. Vtrum ue-
ro si durante aetate, qua filius est sub po-
estate parentis, nunquam fuerit irritatum,
postquam eandem aetatem transierit, pos-
sit ad eodem patre irritari, multo maiori
perplexitate ambigitur, sed tamen articu-
lo proximo aptius dissoluetur.

Super est ergo tandem ad argumentum
initio quaestionis obiecta respondere. Pri-
mi autem responsio iam supra explicata
est. Nam etsi obligatio qua fit Deo, maior
sit quam illa quae fit hominibus nihil sit
tamen offerri optat, nisi quod sub domi-
nio sit offerentis. Nam obedientia, quae
parentibus debetur obligatio etiam est
diuina, & quam subditi debent praestari,
quare non habet gradum, ut contra eiu-
modi maiorum uoluntatem subditi quid-
piam uocent.

Ad secundū respondetur, quod postquam
filij ad annos pubertatis peruenerint, pura
quartumdecimum annum masculus ce-
cesserit, & femina duodecimum, nisi serui-
tia sint & mancipia, sui sunt iuris, quantum
ad ea, quae suam attingunt personam, nempe
ut uel religionem profiteantur, uel ma-
trimonia contrahant, manent tamen sub
cura parentum quantum ad bonorum di-
spositionem, Quare reale uotum, quod an-
te vigesimum quintum emittunt, irritari
a superiori potest, ut articulo proximo ui-
debitur.

debitur. Servus autem quia in potestate dñi est neq. ad religionem se vnquam obligare valet, neque ad peregrinationem, neq. ad aliud per qd dñi obsequio subducatur, vt Doctores super cap. scriptura, extra, de vot. & vot. redempt. anno: ant. Ad tertium vero respondet S. Tho. quòd etsi plus sit facere, quam promittere, atque adeo religio si multa incòsultis prælatis facere queant, nihilominus non possunt firmiter absque eorum consensu vouere. Et ratio inquit, est, quia nullum est tempus exceptum in quo prælatus nõ possit eum circa aliquod officium occupare. Veruntamen hæc rationem Conradus loco citato non approbat. Arguit enim hoc non euincere, quin possit subditus aliqua vouere, quorum cõtraria non potest iubere prælatus, vt non mentiri, non male loqui, &c. At vero sanctus Thomas non intendit illam præratione ad aequata inducere. In contextu non que quæstionis causam reddiderat, cur subditus inconsulto prælato vouere non potest, nempe quia habet voluntatem illius arbitrio alligatam & eandem explicat in initio responsionis, scilicet quia religiosus subditus est prælato quantum ad suas operationes, secundum professionem regulæ. Alia autem subiuncta causa solum est particularis, respectu illorum operum, quorum contraria prælatus potest præcipere. Nam cum potestatem habeat quocunque tempore præcipiendi, libera esse debet subditi voluntas ad obtemperandum, & ideo vouere contra non potest. At vero neque de huiusmodi operibus tam euidenter hæc ratio rem conuincit, quam illa prius enarrata. Nam cauillari quis posset, dicens, quòd quamuis prælatus potestatem habeat quocunque temporis articulo occupare subditum, non inde euincitur, quòd possit eius vota irritare: sed hoc tantum, quòd non obstante voto debet ei contrarium iubere obedire. Sed nihilominus votum persistat firmum, obligans subditum secundum ipsum facere quandiu prælatus opus contrarium non præceperit. Itaque auctoritas prælatis extenditur ad impediendum aliquando executionem voti, non tamen ad irritandum votum. Attamen nihilominus est congruens ratio quòd si potest quoties libere executionem impedire, possit & votum tollere, quòd quadamtenus liberæ obe-

dientia obuiare videtur. Ad quartum denique respondetur, quòd etsi votum subditi sine consensu prælatis emissum non sit omnino firmum, nihilominus quia eius permissu mandari potest executioni, non peccat subditus vouendo, siue religio sus sit, siue uxor, siue filius. Ex quo uerbo colligitur votum statim esse obligatorium, si de materia sit non prohibita, licet a prælato pendulum. Secus, si sit prohibita. Sed neque tunc est peccatum vouere postquam sit sub conditione, si prælato placuerit: sicuti alterum cum conditione, nisi reueneris.

ARTICVLVS II.

Vtrum pueri religionis voto se possint obligari.

Secunda hominum conditio de quibus dubitabatur, an se possint voti iugo subdere, est puerorum. De quibus arguitur, quòd nulla se possint uouendi religione uincire: Ad firmitatem requiritur deliberatio: quæ cum absque rationis luce fieri nequeat, amentibus & furiosis non accidit, ac perinde religione uouendi excluduntur: pueris autem aut nullus affulget rationis radius, aut malignior atque exilior quam ut deliberare queant, ergo quidquid uouerint, cassum est. Secundo arguitur, id quòd fieri recte potest, nequit ab alio haberi irritum: uotum autem religionis quòd uel puer uel puella ante pubertatis annos susceperit, potest a parentibus retractari, ac perinde a tutore, ut 20. q. 2. c. puella. prospectum est ergo uidentur eiusmodi pueri ante legitimos cõsuetos annos non posse rite uouere. Tertio: Propterea religionem ingressis annus permititur probationis, ut maturo consilio pendant quid ferre ualeant humeri, hæc autem matuta perpensio non competit pueris, ergo non possunt legitime uouere: In contrarium est idem ipse citatus canon, puella, ubi admonetur uotum puellæ nisi intra annum apparentibus reuocetur, ualidum esse, quòd testimonium est ante fuisse rite factum. Nam quòd non rite sit etiam si non reuocetur, nunquam fit illa ratione solidum.

Ad quæstionem quatuor conclusionibus respondetur. Prima est: Si puer & puella an-

Ad 4.

Primus arg.

Secundus.

Tertius.

Obie. Coora. Solutio.